

6 ani de la expulzarea profesorilor turci: care este evoluția cazului după condamnarea Republicii Moldova la CtEDO?

Извините, этот текст доступен только в "[Румынский](#)". For the sake of viewer convenience, the content is shown below in the alternative language. You may click the link to switch the active language.

Astăzi se împlinesc 6 ani de la acțiunile de reținere și expulzare ilegală a 7 profesori turci. Aceștia au fost expulzați din Republica Moldova în septembrie 2018 și, ulterior, au fost condamnați în Turcia, primind pedepse între 7 și 12 ani de închisoare. În prezent, unii dintre acești profesori se află în procedură de apel în instanțele turcești,

iar alții au fost deja eliberați din detenție. Cu toate acestea, ei rămân pe teritoriul Turciei, fiind în imposibilitatea de a părăsi țara și de a se reuni cu familiile lor, care domiciliază inclusiv în Republica Moldova.

După condamnarea Republicii Moldova la Curtea Europeană a Drepturilor Omului (CtEDO), Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei a emis o serie de decizii importante cu privire la executarea hotărârii în cauza [Ozdil și alții v. Republica Moldova](#). Până acum, Comitetul a adoptat șapte decizii prin care le cere autorităților moldovenești să întreprindă măsuri de ordin individual și general, menite să repare prejudiciul cauzat profesorilor și să prevină pe viitor astfel de încălcări.

În cadrul ultimei ședințe a Comitetului de Miniștri, din 11-13 iunie 2024, Comitetul de Miniștri [a notat](#) cu interes deciziile de a acorda statut de solicitant de azil pentru reclamantii **Riza Dogan, Mehmet Tüfekci și Mujdat Celebi**. Totodată, a invitat autoritățile să continue eforturile pentru a obține informații de la autoritățile turce cu privire la situația actuală a reclamantilor în Turcia și a încurajat insistent autoritățile moldovenești să ia măsuri diplomatice necesare pentru a facilita întoarcerea acestora în Republica Moldova, dacă aceștia doresc acest lucru. În pofida declarațiilor și promisiunilor făcute de mai mulți exponenți politici, inclusiv de cei aflați în prezent la guvernare, nu s-a intervenit în niciun fel pentru a ameliora situația profesorilor turci aflați în detenție. Pe durata vizitelor oficialilor moldoveni în Turcia, situația acestora nu a fost discutată, iar Ministerul Justiției a inițiat procedurile pentru aplicarea Convenției Consiliului Europei privind transferul persoanelor condamnate, abia în 2023, după eliberarea unor profesori din detenție.

În ceea ce privește măsurile generale, Comitetul a subliniat importanța unor acțiuni rapide și adecvate pentru a investiga și elucida implicarea oricăror actori de nivel superior în

expulzarea profesorilor turci. De asemenea, a invitat autoritățile să reconsidere, în conformitate cu prevederile CEDO, cererea de acordare a statutului de parte vătămată pentru **Galina Tüfekci**, soția unuia dintre profesori, și să furnizeze motivele pentru nedivulgarea anumitor documente din dosar. Comitetul a solicitat informații actualizate cu privire la rezultatul procedurilor penale împotriva fostului șef al Serviciului de Informații și Securitate (SIS) și a cerut intensificarea eforturilor pentru investigații prompte și complete. În acest sens, autoritățile turce au fost încurajate să ofere asistență investigației dacă este necesar.

Comitetul a mai invitat autoritățile să furnizeze o analiză comparativă a noului sistem de supraveghere a activităților SIS față de cel anterior și să ofere informații cu privire la funcționarea acestuia în practică, inclusiv despre activitățile organismelor de monitorizare. Totodată, a fost solicitat un mesaj clar din partea autorităților moldovenești de la cel mai înalt nivel politic, care să reflecte toleranța zero față de detenția arbitrară și transferurile extralegale. Informațiile actualizate cu privire la toate aceste aspecte urmează să fie prezentate până la **15 ianuarie 2025**.

Cauza penală privind expulzarea profesorilor turci continuă în Republica Moldova

La 16 februarie 2023, Curtea de Apel Chișinău a admis plângerea depusă de Galina Tüfekci, soția unui dintre profesorii turci, anulând o ordonanță din 2020 prin care i-a fost retrasă calitatea de parte vătămată și a solicitat Procuraturii mun. Chișinău să remedieze încălcările drepturilor sale într-o cauză penală specifică. Aceasta a atacat decizia cu recurs la Curtea Supremă de Justiție (CSJ), iar în prezent, cauza se află pe rolul CSJ.

Între timp, s-a constatat că Procuratura nu a efectuat nicio investigație substanțială în alte cauze penale legate de „dosarul profesorilor turci”. Modul în care au fost gestionate

cauzele penale, începând din 2018, inclusiv retragerea abuzivă a calității de parte vătămată a soției unui dintre profesori, secretizarea nejustificată a dosarului și scoaterea de sub urmărire penală a altor persoane implicate, au compromis grav actul de justiție.

Ce trebuie făcut în continuare?

Reieșind din cele expuse, CRJM și Promo-LEX reiterează solicitările adresate Guvernului Republicii Moldova de a executa măsurile generale și individuale, după cum urmează:

- Procuratura să investigheze rapid și eficient rolul tuturor persoanelor implicate în procesul de expulzare a profesorilor turci.
- În ceea ce privește ancheta și procedura penală împotriva celor responsabili, autoritățile să depună eforturi serioase pentru a stabili adevărul despre ceea ce s-a întâmplat și să investigheze pe deplin, sub un control public adecvat, implicarea posibilă a oricărui actor public de nivel înalt.
- Autoritățile să implementeze eficient modificările legale aprobate în vederea executării Hotărârii Curții Constituționale din 13 noiembrie 2020.
- Autoritățile să obțină informații detaliate de la autoritățile turce cu privire la situația actuală a reclamanților în Turcia și la posibilitatea aplicării Convenției Consiliului Europei privind transferul persoanelor condamnate (STE nr. 112).
- Autoritățile să furnizeze o analiză comparativă a noului sistem de supraveghere a activităților SIS în raport cu cel anterior și să ofere informații despre funcționarea acestuia în practică.
- SIS să se asigure că în viitor va fi aplicată o toleranță zero față de detențiile arbitrare și transferurile ilegale, iar orice cooperare internațională, inclusiv cu serviciile secrete străine, să respecte obligațiile generale privind drepturile

omului, în conformitate cu CEDO.

- Autoritățile să transmită un mesaj clar de la cel mai înalt nivel politic, care să reflecte toleranța zero față de detențiile arbitrare și transferurile extralegale.

Contact:

Vadim Vieru, Avocat, Director de Program

Asociația Promo-LEX

Tel: 068017507

Email: vadim.vieru@promolex.md

Daniel Goinic, Director de Program

Centrul de Resurse Juridice din Moldova

Tel: 069389553

Email: daniel.goinic@crjm.org